

FREDESBORG
KOMMUNE

Realdania

FREMTIDENS FREDESBORG IDENTITET OG MODERNE BYLIV I DEN HISTORISKE SLOTSBY

DOMMERBETÆNKNING FASE 1

FRIKOMMUNE
- FRISAT OFFENTLIG SEKTOR

Redaktion

Fredensborg Kommune og Dansk Bygningsarv A/S

Fotos

Fredensborg Kommune, Tina Deichmann og Dansk Bygningsarv A/S

Layout

Dansk Bygningsarv A/S

Dato

August 2014

Downloades på

www.fredensborg.dk/mitfredensborg

FREDESBORG
KOMMUNE

	FORORD	05
1	INTRODUKTION	
	BEDØMMELSESUDVALG OG BEDØMMELSESKRITERIER	08
	KONKURRENCENS FIRE TEMAER	10
	DE FEM FORSLAG	13
2	GENERELT	
	DOMMERKOMITEENS GENERELLE BEMÆRKNINGER	16
3	DE FEM FORSLAG	
	FORSLAG (1) 16059: FREDENSBORG V 2.0	22
	FORSLAG (2) 10101: SLOTSBYEN FREMTIDENS FREDENSBORG	26
	FORSLAG (3) 20111: BORGER, BY, SLOT OG LANDSKAB. ET NYT NETVÆRK	30
	FORSLAG (4) 20804: FREDENSBORG STEMNINGER	34
	FORSLAG (5) 76397: EN KONGELIG HVERDAGSBY	40

FORORD

Hermed præsenteres resultatet af konkurrencen *Fremtidens Fredensborg – moderne byliv i den historiske slotsby*. Konkurrencedeltagernes besvarelser til hvordan moderne byliv i den historiske slotsby kan tegne sig i fremtiden. Besvarelserne tager specifikt fat i Fredensborgs unikke udfordringer og potentialer, men kan også ses som et indspark i debatten om udviklingen af fremtidens provinsbyer i et nationalt perspektiv.

Fredensborg er en provinsby, der står over for en række af de udfordringer, som mange andre provinsbyer står overfor, med blandt andet nedgang i detailhandlen og en bymidte der langsomt funktionstømmes. Men som noget unikt har Fredensborg et slot, som i høj grad tegner byens identitet og som samtidig har sat sit tydelige aftryk på byen, både i kraft af byens fysiske strukturer, historien og livet omkring slottet samt sin rolle som attraktion. Dette har været udgangspunktet for konkurrencen, og de fem teams er blevet bedt om at komme med hver deres bud på, hvordan de mener, fremtiden i Fredensborg skal tegne sig.

Der indkom fem meget forskellige besvarelser af opgaven, som hver især har bidraget til rigtig gode diskussioner i dommerkomiteen. Det er tydeligt at konkurrencens temaer er komplekse og ambitionsniveauet har været højt på forhånd. Ambitionsniveauet afspejles hos alle teams, men måske som et resultat af kompleksiteten, ser vi en stor variation i de givne svar. Besvarelserne viser, at samtlige hold har været udfordret af at skulle levere en robust besvarelse, der spænder over fire temaer, samt at skulle beskrive både det stærke strategiske greb og levere et handlekatalog til kort- og langsigtede projekter.

I bedømmelsesforløbet hvor alle forslagene er blevet gennemgået og diskuteret, har det vist sig, at to af forslagene hver især rummer robuste og visionære løsningsforslag med udgangspunkt i de specifikke udfordringer for Fredensborg. Det drejer sig om:

Konkurrenceforslag 2,

10101: Slotsbyen Fremtidens Fredensborg,

udarbejdet af Transform i samarbejde med Niras, VEGA Landskab, Jens Christian Pasgaard og NIKU/Rikke Stenbro.

Konkurrenceforslag 3,

20111: Borger, by, Slot og Landskab, Et nyt netværk,

udarbejdet af Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue i samarbejde med Praxis Arkitekter, Kvorning design & kommunikation og Anja Bach-Jensen, Center for Regional Turismeforskning.

Disse to forslagsstillere er nu inviteret til at videreudvikle og uddybe deres forslag i fase 2 af konkurrencen.

I det følgende vil man kunne læse uddrag af den stillede konkurrenceopgave samt dommerkomiteens beskrivelse og vurdering af alle fem konkurrenceforslag og deres ideer til Fremtidens Fredensborg. God læselyst!

Sign. Dommerkomiteen.

Fredensborg den 20. august 2014

1

INTRODUKTION

Bagestræde er en af de små gader i bymidten.

12

BEDØMMELSESUDVALG OG BEDØMMELSESKRITERIER

BEDØMMELSESUDVALG

Bedømmelsesudvalget er sammensat af en række dommere, fagdommere samt rådgivere for dommerkomitéen. Nedenstående har deltaget i bedømmelsen af de fem indkomne forslag til konkurrencen om *Fremtidens Fredensborg – moderne byliv i den historiske slotsby*.

Dommerkomité

- Anne-Mette Gjeraa, projektchef Realdania
- Trine Holmberg, direktør, Fredensborg Kommune
- Lars Simonsen, formand for Plan, Miljø og Klimaudvalget
- Ulla Hardy-Hansen, formand for Kulturudvalget
- Per Frost Henriksen, formand for Fritids- og Idrætsudvalget
- Thomas Elgaard, formand for Arbejdsmarkeds- og Erhvervsudvalget
- Tinne Borch Jacobsen, medlem af Byrådet
- Carsten Nielsen, medlem af Byrådet

Fagdommere:

- Tom Nielsen, Arkitekt MAA, Lektor ved Arkitektskolen Aarhus
- Rikke Juul Gram, Landskabsarkitekt MAA, Partner Schønher
- Peter Kvistgaard, ekstern Lektor ved AAU indenfor Turisme, destinationsudvikling og oplevelsesøkonomi

Rådgivere for dommerkomitéen

- Astrid Bruus Thomsen, programchef Realdania
- Lise Kongsgaard, byplanarkitekt MAA, souschef i Center for Plan og Miljø
- Martin Ishøy, souschef i Center for Politik og Strategi
- Marianne Ingeholm, centerchef i Center for Kultur, Idræt og Sundhed
- Kirsten Højgaard Mollerup, byplanarkitekt MAA, projektleder

- Marianne Kodahl, Biolog, Center for Plan og Miljø, projektleder
- Martin Haugan Ullerup, fundraiser, Center for Politik og Strategi
- Carsten Kroghslund, virksomhedskonsulent, Center for Politik og Strategi
- Marie Louise Wittenkamp, kulturkonsulent, Center for Kultur, Idræt og Sundhed
- Anne-Lene Haarklou Hansen, projektleder for Gang i Fredensborg
- Stine Holmstrøm Have, afd.leder, Fredensborg Bibliotek
- Jacob Hansen Wrisberg, teamleder i Trafik, Center for Plan og Miljø
- Eva Hansen, landskabsarkitekt, Center for Plan og Miljø
- Ole Mortensen, Visit Nordsjælland
- Karen Hoby Skanning, byambassadør
- Tina Deichmann, byambassadør
- Marie Louise Widding, byambassadør

Formand for dommerkomitéen

- Lars Simonsen, formand for Plan, Miljø og Klimaudvalget, Fredensborg Kommune

Sekretær for dommerkomitéen

- Søren Ganer, seniorkonsulent, Dansk Bygningsarv A/S

BEDØMMELSESKRITERIER

Ved vurderingen af konkurrenceforslagene er der blevet lagt vægt på kvaliteten af konkurrenceforslaget i forhold til målsætningen om identitet og moderne byliv i den historiske slotsby, i hvilken forbindelse der særligt har været fokus på:

- Robusthed og originalitet i forslagenes overordnede koncept.
- Innovation og helhedstænkning i forslagene, til hvordan bymidten omdannes.
- Arkitektur og byplanmæssig kvalitet, herunder den overordnede programmering, sammenhænge og forbindelser i bymidten.
- Arkitektonisk kvalitet og realiserbarhed i forslag til omdannelse af byrum og forbindelser.
- Interessante forslag til udviklingen af bylivet i bymidten indenfor det kulturelle, det aktive og det rekreative.
- Nytænkning og originalitet i kombinationen af hverdagsliv, turisme og detailhandel.
- Forretningsudvikling med fokus på innovative løsninger indenfor turisme og detailhandel.
- Kvaliteten af konkurrenceforslaget i forhold til målsætningen om en strategisk helhedsplan for identitet og moderne byliv i den historiske slotsby.

Livgarden går Fredensborg Slotsplads

KONKURRENCENS FIRE TEMAER

Konkurrencen havde fire ligestillede temaer, som bliver præsenteret i konkurrenceprogrammet, der blev udarbejdet af rådgivningsvirksomheden Dansk Bygningsarv i samarbejde med Fredensborg Kommune og Realdania. De fire temaer og fokusområder er udvalgt på baggrund af de foranalyser, der blev udarbejdet inden konkurrencen. De fire temaer er følgende:

A

FORMIDLING AF KULTURARV

Uddrag fra konkurrenceprogrammet:

De kulturhistoriske fortællinger er essentielle for udviklingen af Fredensborg bymidte, hvor der er en høj koncentration af kulturhistoriske miljøer, fredede og bevaringsværdige enkeltbygninger, rekreative anlæg og den unikke barokke slotshave. I dag er der særligt fokus på slottet i fortællingen om byens kulturarv, mens de fortællinger, der knytter sig til den resterende del af byens kulturarv, ikke fremstår særligt synlige eller formidlede. De deltagende teams opfordres til at undersøge og aktivt bruge de mange aspekter i byens kulturarv i udviklingen af bymidten.

Dette tema lægger op til følgende spørgsmål:

- Hvordan kan den levende kulturarv i højere grad bruges som løftestang for moderne byliv?
- Hvordan kan man fysisk, visuelt og oplevelsesmæssigt knytte slottet og slotshaven sammen med de omkringliggende kulturmiljøer?
- Hvordan kan formidlingen af kulturarven styrke de oplevelsesmæssige kvaliteter i Fredensborg generelt - og derved også styrke byens identitet?
- Hvordan kan historierne, hverdags- og kulturlivet, som er tilknyttet slottet, formidles og udnyttes i byens rum og dermed gøres til en del af den oplevelse, man får, når man bevæger sig rundt i Fredensborg bymidte?
- Kan kulturarvsformidlingen kombineres med andre formål, såsom rekreative eller aktive formål?

B

DET MODERNE KULTUR- & BYLIV

Uddrag fra konkurrenceprogrammet:

I Fredensborg bymidte findes en række forskellige byrum, der alle opleves tomme og udefinerede - både funktionelt og rumligt. Byrummene har det fælles træk, at de ikke længere formår at skabe optimale rammer for et moderne og aktivt byliv. Rumligt er byrummene meget forskellige, men manglen på en opdateret programmering og en fleksibel funktionsbrug gør, at de ikke bruges forskelligt. Denne del af konkurrencebesvarelsen fokuserer på, hvordan disse byrum samlet kan udvikle Fredensborg bymidte til et levende sted for et bredere spektrum af målgrupper på forskellige tidspunkter af døgnet – og året.

Dette tema lægger op til følgende spørgsmål:

- Hvordan kan byens kulturtilbud styrkes og gøres mere synlige og tilgængelige i bybilledet?
- Hvordan kan de centrale byrum programmeres, så de skaber øget byliv og en mangfoldig bymidte?
- Hvordan kan man gøre bymidten attraktiv for både unge, familier og seniorer?
- Hvordan kan foreningslivet få større plads og synlighed i bybilledet?
- Hvilke supplerende aktiviteter, faciliteter osv. kan udbygge hverdagsbylivet i og omkring Jernbanegade i hele udstrækningen fra stationen til slottet?
- Hvordan kan byen i højere grad understøtte og drage nytte af de mange ildsjæle og frivillige?
- Hvordan kan anvendelsen af de bygninger, der står tomme, styrke udviklingen af bylivet?

C

BYENS RUM & FORBINDELSER

Uddrag fra konkurrenceprogrammet:

Der findes mange interessepunkter i og omkring Fredensborg bymidte, der alle har det tilfælles, at de fremstår enkeltstående og ikke som en del af en større oplevelsesmæssig sammenhæng. I konkurrencen efterspørges forslag til, hvordan disse steder kan bindes bedre sammen. På diagrammet ses en række forbindelser, der anses som særligt vigtige. Det foreslås, at der arbejdes med disse som en del af konkurrenceforslagene. Opgaven omfatter ikke en fuldstændig omlægning og reetablering af forbindelserne, men i højere grad at give dem en større formidlings- og oplevelsesmæssig kvalitet og arbejde med nedslagspunkter og enkle elementer - eksempelvis ny belysning, inventar og beplantning.

Dette tema lægger op til følgende spørgsmål:

- Hvordan kan det finmaskede netværk af små veje, passager og smøger i bymidten integreres bedre i oplevelsen af byen?
- Hvordan trækkes landskabet ind i byen, og hvordan forbedres byens opkobling og sammenhæng med det nære landskab: Primært Esrum Sø, Slotsparken, golfbanen og de bynære skove. Sekundært de større, regionale sammenhænge, fx parforcejagtvejene i St. Dyrehave og de øvrige rekreative cykelruter?
- Hvordan kan de enkelte byrum bidrage til fortællingen om Fredensborg, som en by der tilbyder mange forskellige muligheder for byliv, ophold, mødesteder, leg, aktivitet og rekreation, så bylivet ikke kun bindes op om detailhandel?
- Hvordan udnyttes Langedammens karakteristiske landskabsrum bedst? (I relation til Jernbanegade og til et ønske om at give bedre muligheder for et aktivt og moderne byliv i bymidten?)
- Hvordan kan de stærke blå og grønne kvaliteter i byens nære omgivelser bidrage til en styrket identitet og til rekreative kvaliteter i bymidtens byrum?
- Kan ændringer i bymidtens trafikbetjening: Klarere infrastruktur, bedre adgangsveje, ændrede parkeringsmuligheder samt sive- og gågader bidrage til nye muligheder for byliv både for lokale og besøgende?

D

POTENTIALER FOR HANDEL & TURISME

Uddrag fra konkurrenceprogrammet:

Fredensborg besidder et stort potentiale for mere turisme. Byen får i sommerhalvåret dagligt besøg af danske og internationale turister, som kommer for at se det levende, royale slot og den stilfulde barokhave. I forhold til andre byer af samme størrelse, har byen en unik mulighed, for at skabe synergi mellem livet omkring slottet og den lokale handel. En del af opgavebesvarelsen skal komme med bud på en gentænkning af bymidtens rolle i forhold til detailhandlen ud fra antagelsen om, at det ikke nødvendigvis er detailhandlen, der skaber byliv, men snarere byliv der skaber detailhandel.

Dette tema lægger op til følgende spørgsmål:

- Hvordan kan man arbejde med en samlet styrkelse af byens brand udadtil og identitet indadtil?
- Hvordan udvikles turisterhvervet, så turistdestinationen Fredensborg byder på mere end et foto af slottet og dermed et længere ophold?
- Hvilke fysiske greb kan iværksættes for at lede / lokke turisterne igennem bymidten?
- Hvordan kan detailhandlen fastholdes og udvikles i en bæredygtig og fremtidssikret retning?
- Hvilke samarbejder, strukturer og processer kan styrke turismeerhvervet og detailhandlen samlet set?
- Hvordan skabes krydspunkter mellem historiske oplevelser i byen og byens handels- og erhvervsliv?
- Hvordan kan kulturlivet udvikles, så det bliver en tydeligere del af Fredensborgs identitet og dermed tiltrækker flere besøgende til byen.
- Hvilke offentlige og private funktioner og anvendelser kan integreres i bymidtens gadebillede og dermed supplere bylivet og detailhandlen positivt?
- Kan ændringer i bymidtens trafikbetjening: adgangsveje, parkeringsmuligheder, sive- og gågader bidrage til nye muligheder for detail- og turismeerhvervet? F.eks. ændrede flows.

Forslag (1)

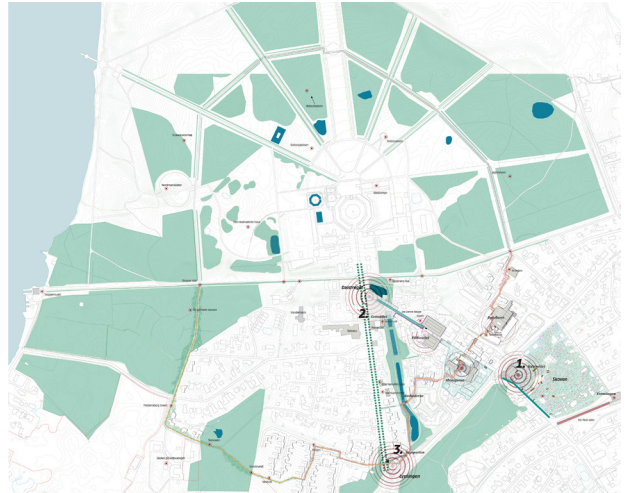
Forslag (2)

Forslag (3)

Forslag (4)

Forslag (5)

DE FEM FORSLAG

16059
FREDENSBORG V 2.0
FORSLAG (1)

Juul | Frost Arkitekter
Kontrapunkt
Jacob Saxild, Copenhagen Capacity
Anne-Mette Hjalager, Syddansk Universitet

10101
SLOTSBYEN FREMTIDENS FREDENSBORG
FORSLAG (2)

Transform
Niras
VEGA Landskab
Jens Christian Pasgaard
NIKU/Rikke Stenbro

20111
BORGER, BY, SLOT OG LANDSKAB, ET NYT
NETVÆRK
FORSLAG (3)

Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue
Praxis Arkitekter
Kvorning design & kommunikation
Anja Bach-Jensen, Center for Regional Turismeforskning

20804
FREDENSBORG STEMNINGER
FORSLAG (4)

Gottlieb Paludan Architects
GHB Landskabsarkitekter
Manto
Rekommanderet

76397
EN KONGELIG HVERDAGSBY
FORSLAG (5)

Vandkunsten
Marianne Levinsen Landskab
Esbensen Rådgivende Ingeniører
carlberg/christensen
Anne Tietjen
Johanne Bugge

2

GENERELT

DOMMERKOMITEENS GENERELLE BEMÆRKNINGER

I bedømmelsen af projekterne har dommerkomiteen været igennem en række overordnede diskussioner, der sammenfattes i nedenstående.

Bymæssig kvalitet på både det fysiske og det organisatoriske niveau er kit, der sammenbinder byens borgere og det liv, der leves i byen, med de besøgende turister og den destination, som Fredensborg Slot og slotspark udgør.

De nye tiltag baseret på byens iboende kulturhistoriske fortællinger, som kan generere liv, mangfoldighed og skønhed i byen som helhed, vil på ligestillede niveauer gøre Fredensborg til et bedre sted at bo for nuværende og kommende borgerne, såvel som for de turister, hvis tilstedeværelse i bybilledet i høj grad beror på, at byen har kvaliteter for de, der bor her.

Sammenkoblingen kan ske på flere områder:

- I den fysiske sammenhæng mellem Fredensborg Slottets forplads og Jernbanegade som det konkrete ankomstpunkt for besøgende til slottet, og den formelle, men ikke særligt inviterende og appellerende, forbindelse til byens handelsliv.
- En tydeliggørelse af koblingen mellem byens gader, gyder og smutveje og slotsparken kan i højere grad end i dag bidrage til, at byen opleves som en haveby med mange ansigter i en lille og charmerende skala i kontrast til slotsanlæggets storladne barok. Det kan i højere grad end i dag invitere til at gå på opdagelse i byens rum - både for byens borgere og besøgende.
- En konkret stillingtagen til hvilke områder, der overordnet skal sættes på – både i offentligt regi og igennem byens lokale ildsjæle. Der er brug for en prioritering af hvilke kvalitetsbårne initiativer, der vil have størst indflydelse på byens strukturelle og kommercielle udvikling set i sammenhæng med det potentiale, som ligger i udarbejdelse og implementering af en klar turismepolitik og -strategi.

Disse betragtninger har været overskrifterne på dommerkomitéens drøftelser.

De konkurrerende forslag, har indenfor de fysiske strategier, budt på helt forskellige vægtninger. Konkurrencens grundlæggende spørgsmål om relationen mellem bymidte

og slot, mellem hverdagens by og turistbyen adresseres på forskellig vis.

I konkurrencens forslag er dette behandlet med forskellig vægtning: Hvor forslag (2) kan siges at fokusere på den direkte relation mellem turister, turist-flow og detailvarehandel og byliv i Jernbanegade, har forslag (5) og (1) i højere grad et fokus på bymidtens udvikling mere generelt, med projektkataloger og byrumstillag der spreder sig mere ud.

Dommerkomiteen tror mest på den strategi, der fokuserer indsatsen omkring den bevidst tænkte kobling mellem bymidte og slot, i modsætning til de projekter der anviser mere spredte byrumsstrategier, og som handler om en mere generel opgradering af bymidten og byen.

DE LANDSKABELIGE TRÆK

Fredensborg er karakteriseret ved en bystruktur, som er vokset frem gennem relationen til slottets tilstedeværelse. Slotsgade har serveret slottet, imens det lidt mindre prominente liv er vokset op omkring Jernbanegades forbindelse til netop jernbanen. Nærheden til Esrum Sø bliver eksempelvis adresseret i form af kig gennem Dalstrøget, forslag (4) og forslag (3), som suppleres med en Dronningerute langs søen, mens forslag (1) som foreslår et Royal Cup på søen. Disse tiltag til trods, kunne et mere nært tilhørsforhold til søen godt ønskes identificeret og udnyttet i forslagene.

At slotsparken er åben og tilgængelig for alle, er et forhold, som ingen forslag for alvor har uddybet som en konkret mulighed, for at definere flere præcise og argumenterede koblingspunkter. Om end alle har noteret sig dette forhold i indledende analyser, hvor forslagene (1) og (4) arbejder med et koncept, hvor slotsparkens barokanlæg så at sige spejles ind over byens betragteligt mere fragmenterede billede. Forslag (1) har ligeledes flere forslag til events i Slotsparken, hvilket formentlig kan være vanskeligt gennemførligt.

De topografiske forhold er i flere forslag adresseret i form af en tydeliggørelse af Dalstrøget mellem byen og slottet, hvilket dommerkomitéen finder stærkt. Derimod er Langedams muligheder som et overordnet strukturelt, grønt træk, som potentielt kan styrke forbindelsen mellem slot og by, kun belyst i få af forslagene. I forslag (4) antydes det svagt, i form af et kaskadeanlæg, mens det i forslag (3) er udlagt som en ret naturpræget blå/grøn park med forbindelse til slottets forplads, og i forslag (5) som en tema-legeplads, der fysisk

forbinder bymidten og Langedam.

Forslag (3) arbejder bevidst med byprofil, som blandt andet baseres på en systematisk begrønning af byens gaderum, hvilket dommerkomitéen vurderer som et stort og enkelt gennemførligt løft af byens profil.

Koblingen mellem slotsforplads og by

Alle forslag, med undtagelse af forslag (5), har fokuseret på området mellem Fredensborg Slots forplads og Jernbanegade / Slotsgade som værende det mest centrale sted for relationen mellem byen og dens besøgende. Fælles for de 4 er, at Dronning Ingrid's Anlæg besværliggør væsentlige udviklingsmuligheder på dette sted, og dommerkomitéen finder at man, for at opnå en optimal udnyttelse af dette meget centrale byrum, bør overveje at flytte det nuværende anlæg. Forslag (1) lægger i stedet en mindre besøgs-pavillon på pladsen, imens forslag (2) tager skridtet fuldt ud med et nyt kombineret informations- og inkubatorcenter, som udfylder rummet mellem Slotsgade og Jernbanegade. Forslag (3) arbejder med en fremskydning af slottets forplads, som favner de to gader, imens (4) svagt antyder udendørs scener og flere niveauer.

ÉN ELLER TO AKSER

Alle projekterne foreslår en styrkelse af Jernbanegade, men der er forskellige grader og forskellig vægtning omkring de byrum, der knytter sig til dem. Projekt (2), (5) og (3) betoner den aksiale forbindelse mellem slottet og handlegaden kraftigt som modsvarende Slotsgade i betydning, mens forslag (4) og (1) underinddeler Jernbanegade anderledes i sektioner.

Dommerkomiteen har igennem diskussionerne fundet, at koncentrationsprincippet og de projekter, der lægger størst vægt på og har de klareste arkitektoniske koncepter for koblingspunktet mellem Slotsgade, Jernbanegade og Slotsforpladsen, giver de bedste løsninger for byens fremtid.

FYSISK STRUKTURERENDE GREB

Ideen om en 'kulturel rute' som forbinder mindre og sekundære steder i byen på tværs af Jernbanegade, findes i alle projekter med undtagelse af (2).

De kulturelle ruter viser forskellige måder, fra den længste i

(4) der forbinder præcist på Skipperallé, og dermed fungerer som uformelle hængsler mellem byens stinet og slotsparkens, til den korteste i (5) der i højere grad knytter sig til det liv, der foregår omkring slotspladsen.

Dommerkomiteen finder, at ideen om at markere en rute, som kan virke både som forbindelse igennem byen, som rekreativ rute og formidler af en del af byens kulturarv, er god, og de forskellige ruter rummer forskellige potentialer uden, at nogen af dem dog synes helt rent at ramme balancen mellem at forbinde relevante punkter og kunne fungere som strukturerende greb. Dertil er begrundelserne for forløbene ikke formidlet tilstrækkeligt overbevisende.

TRAFIK

Alle projekterne foreslår at gågaden omdannes til sivegade, eller ensrettet vej. At der med andre ord genintroduceres bilkørsel i gaden, enten for at åbne mere op for handel og liv i gaden, men også for at skabe mulighed for, at turistbusserne kan afsætte besøgende foran slottet og derefter køre ned og parkere ved Det gamle Posthus, hvor turisterne kan finde bussen igen efter et besøg i en nu mere attraktiv Jernbanegade.

Dommerkomiteen mener, at genintroduktionen af biler i gågaden kan være en rigtig strategi for udviklingen og styrkelsen af bylivet og dermed grundlaget for detailhandlen i Fredensborg. At Jernbanegade er gågade betyder, at den centrale del af byen lukker sig om sig selv, og det er konkret også en udfordring i forhold til integrationen med slottet og det turistliv, der findes der.

En central problemstilling i forhold til trafikafviklingen i Fredensborg, er spørgsmålet om hvor turistbusserne skal parkere. Dommerkomitéen har drøftet dette nøje, og ser de store potentialer der kunne være ved at flytte busholdepladsen ned bag det tidligere Posthus, som forslag (1), (2) og (3) anviser.

BYCENTERET

Bycenteret og dets integration er ret problematisk. Forslag (5) gør et grundigt forsøg med forslag, som baseres på en styrkelse af et mere 'slotsafhængigt' bycentrum som tydeliggøres gennem en midlertidig lukning af Rosingsvej, kombineret med en fortætningsstrategi langs Rosingsvej, og med 3 beskrevne scenarier for bycentrets omdannelse.

Forslag (1)

Forslag (2)

Forslag (3)

Forslag (4)

Forslag (5)

Forslag (3) foreslår eksempelvis Bycenteret omdannet til ældreboliger imens forslag (4) omdøber det nedlagte Føtex til 'Fadeburet' med torvehal, fællesspisning og madfestival.

Der er ikke nogen af projekterne, hvor løsningen af bycenteret er en direkte og realistisk komponent i strategien for udvekslingen mellem byens beboere og dens besøgende.

FORMIDLING AF KULTURARV

Som beskrevet i foranalyser og konkurrenceprogram rummer Fredensborg en særdeles rig og mangfoldig kulturarv, der i dag, udover slottet, kun formidles og vises i brudstykker. Formidlingen af den 'skjulte' kulturarv er et centralt tema i konkurrencen, og en af de ting der er helt unikt, og som besidder et stort potentiale for Fredensborg.

Overordnet set er der i dommerkomitéens øjne, ingen af de fem forslag der løser dette potentiale helt overbevisende og gennemført. Et så centralt emne for byen, kunne i højere grad have været identitetsbærende for konkurrencebesvarelsene, mens man i de fem forslag efterlades med en fornemmelse, at det har været noget, der skulle tilføjes forslagene efterfølgende.

Alle fem forslag nævner kulturarvsformidlingen i deres besvarelser, men blive kun i få tilfælde håndgribeligt og konkret formuleret. I de færreste tilfælde overbevises dommerkomitéen om, at det reelt set vil tilføre bymidten en tydeligere formidling af stedets kulturarv.

Forslag (1), (3), (4) og (5) arbejder alle med en kultur(arvs) forbindelse eller akse på tværs af byen, der på forskellig vis iscenesætter nye måder at opleve byen på og derved opleve byens skjulte kulturarv. De fire teams udpeger forskellige ruter som den mest central for formidlingen af kulturarv, og også virkemidler og fysiske tiltag er ret forskellige i de tre forslag. Dommerkomitéen tror som udgangspunkt på, at iscenesættelsen af nye ruter kan bruges til at formidle byens kulturarv, men ingen af de fire forslag rammer helt plet i fase 1.

Dommerkomiteen håber, at løsningerne i konkurrencens Fase 2 kommer noget tættere på en mere specifik og målrettet formidling af kulturarven, hvor til- og fravalg er tydeligere tegnet end tilfældet har været i konkurrencens første fase.

DET ORGANISATORISKE

Selvom alle forslag rummer overvejelser om det organisatoriske, så er deres strategier primært knyttet til de fysiske og arkitektoniske omdannelsesstrategier. Det betyder også, at de andre aspekter af konkurrencen, nemlig kulturarv, turisme og detailhandel, ikke får den samme vægt. Disse aspekter bliver underordnet og er på det strategiske niveau ikke belyst særligt dybt i konkurrenceforslagene. Det betyder, at konkurrencens bedømmelseskriterier angående nytænkning og originalitet i kombinationen hverdagsliv, turisme og detailhandel på den ene side og på den anden side forretningsudvikling med fokus på innovative løsninger inden for turisme og detailhandel generelt

ikke når det niveau, der kunne håbes. Turisme spiller en central rolle for Fredensborg nu og vil formentlig også gøre det i fremtiden qua slottets tiltrækningskraft og centrale placering i destinationssamarbejdet Kongernes Nordsjælland. Alene i dét lys havde det været forventeligt, at forslagene havde set nærmere på, hvordan dette potentiale kunne udnyttes bedre ift. detailhandel og hverdagsliv.

Forslag (5) beskriver det mest udfoldet, idet kulturarv, turisme og detailhandel dels adresseres i relation til strategien og dels adresseres i relation til hver enkelt projektidé i handlekataloget. Forslag (5) opererer med begrebet "en by af kongelige hofleverandører" i relation til detailhandlen, mens turisme adresseres i relation til branding.

Forslag (2) har et decideret turismeblik på Fredensborg, hvor Fredensborg både nu og i fremtiden kobles på en større fortælling via destinationssamarbejdet Kongernes Nordsjælland. Forslag (2) har som det eneste forslag en decideret turismestrategi, der de facto er en kombineret turisme- og bosætningsstrategi. Forslagets idé med et nyt Visitorcenter som bindeled mellem Fredensborg Slot og Jernbanegade organiserer turisme – både lokalt og regionalt – på en ny måde, som giver muligheder for detailhandel og kulturarv.

Forslag (3) har som eneste forslag en decideret organisationsmodel, der viser, hvordan detailhandelen og turismen organiseres fremover gennem etablering af et såkaldt Byforum ledet af en Bymanager.

Forslag (4) har en model for organisering af handlinger baseret på forskellige interessenters forskelligartede interesser i Fredensborg.

HANDLEKATALOGERNE

Konkurrenceprogrammet efterspørger handlekataloger, hvilket alle forslagene også leverer. De består af forskellige projektideer og der er forskellige omfang. Forslag (1) har eksempelvis 22 idéer! Sympatisk og relevant tænkes indbyggere, foreninger samt forskellige kommercielle og institutionelle aktører i Fredensborg ind som drivere af disse projekter. Forslag (5) har 21 idéer inddelt i small, medium, large og xlarge, hvilket giver et godt indblik i tidshorizont og skala for de enkelte idéers konkrete gennemførlighed. Forslag (4) har hele 33 idéer, som er organiseret i 8 fysiske lokaliteter med hver sin fortælling og styrke.

Generelt finder dommerkomiteen, at - Fredensborgs karakter er at være en meget aktiv by til trods - der i forslagene generelt er en overdreven antagelse om, at Fredensborgborgerne kan og vil yde et såvel arbejdsmæssigt som tidsmæssigt meget stort engagement. Dommerkomiteen finder også, at projektbankerne må ses som bruttolister, der rummer mange meget fine og relevante ideer, der kan bruges i udviklingen af byen fremover.

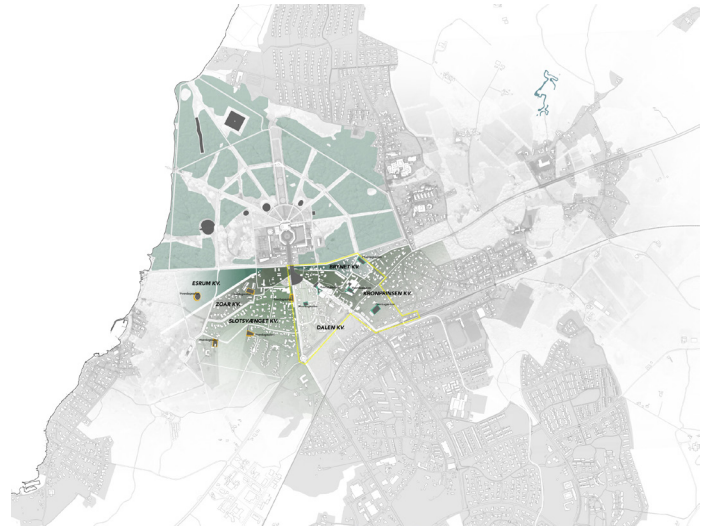
3

DE FEM FORSLAG

"Det nye greb bliver signaturen for byens udviklingspotentiale og for den fremtidige sammenhængskraft i både stor og lille skala."

Diagrammer der viser hhv. kulturarvsstrategien og områdestrategien.
Forslag (1)

Lilletorv eksempelvis omdannes til 'videnssalon', mens bycenteret omdannes til 'dancesalon'. Hertil kommer en række andre hverdagssaloner forskellige steder i byen.

I koblingen mellem Slotsgade og Jernbanegade foreslås Byens Plads / Folkets Rum, som tænkes i et ret dynamisk formsprog med trappeanlæg mod Dalstrøget og sænkningen på begge sider af pladsen.

Dronning Ingrid's anlæg fjernes, og i stedet etableres et ret stort åbent byrum med en besøgs-pavillon.

Kulturarv, turisme og detailhandel

I relation til kulturarv, turisme og detailhandel indeholder forslaget meget få direkte forslag. Der er – som vist ovenfor – en

kulturarvsstrategi og en områdestrategi, der dækker kulturarv og turisme samt handel. De forskellige strategier udmøntes og sammenbindes i en række projekter. Eksempelvis nævnes et projekt med titlen "App lommeguide til Fredensborg", som kan appellere til såvel borgere som turister og i relation til såvel hverdagsaktiviteter som kulturarv og turisme / handel. En del af projekterne har en indirekte relation til kulturarv, turisme og handel.

Dommerkomiteen sætter pris på forslagens store ambitioner om dels at knytte byudvikling rent formelt på slotparkens arkitektur, og ideen om at blande og overlape hverdagsbyen, turistbyen og kulturarven. Det metodiske greb med spejlingen er interessant, men det forbliver lidt abstrakt i de konkrete tiltag, der foreslås. Resultatet af spejlingen bliver også, at den samlede store mængde af indsatser bliver meget spredt og aflæses som noget ufokuserede i forhold til kernespørgsmålene i opgaven.

Begrebet om 'lavurbanitet' er interessant i forhold til Fredensborg, men dommerkomiteen finder, at den i forslaget beskrevne mængde af steder og tiltag, der skal aktiveres af byens indbyggere, er i overkanten af, hvad en 'lavurban' by kan klare.

Byens plads som et centralt tema kobler som ét af de bedste forslag til Langedam og det så i øvrigt ubearbejdede potentiale, der ligger her. Samtidig finder dommerkomiteen pladsen noget arkitektonisk uafklaret som hængsel til et historisk anlæg.

Det vurderes, at kulturarv, turisme og detailhandel ikke står særligt stærkt i dette forslag. Der er klart størst fokus på det arkitektoniske samt det borgerinddragende. Således er der ikke et klart koncept bag brugen af begreberne kulturarv, turisme og detailhandel. Endvidere må det siges, at de forslag, der direkte eller indirekte har relation til kulturarv, turisme og detailhandel, ikke har nogen særlig innovativ karakter.

Generelt er der mange interessante ideer til udvikling af Fredensborg. De er på ideplan, men dog beskrevet i forhold til målgrupper, initiativtagere mv. Der er referenceprojekter på dem alle.

Visualisering af Jernbanegade. Forslag (1)

UDPEGET SOM VINDER

FORSLAG (2) UARBEJDET AF:

Transform

Niras

VEGA Landskab

Jens Christian Pasgaard

NIKU/Rikke Stenbro

Projektet består af en formuleret vision og en projektplan med 13 delprojekter.

Visionen vil, kort beskrevet, formulere et nyt balanceforhold mellem by og slot, som allerede har klare kvaliteter både som turistmål og som bosætnings-by. Projektplanen består af projekter, initiativer, strategier og indsatser. Projektplanen understøtter visionen, som til gengæld beskrives som værende uafhængig af, at de alle realiseres.

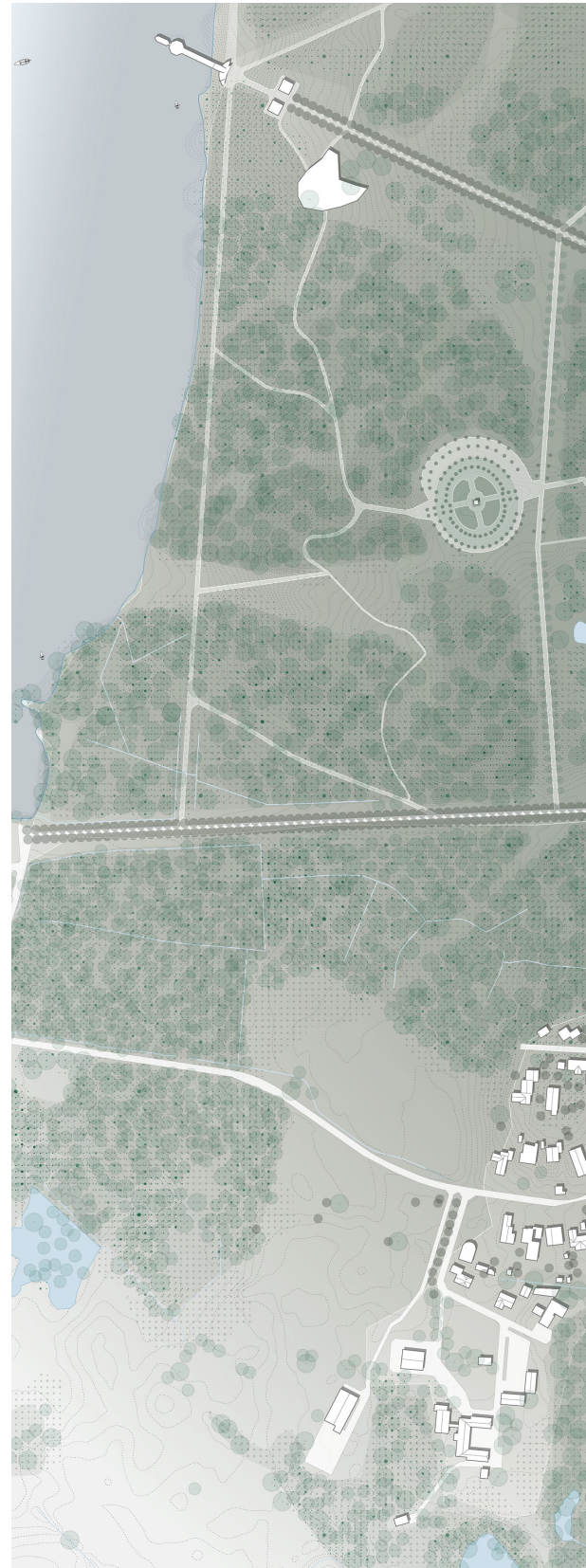
Fredensborg introduceres som en del af en nordsjællandsk vækstregion med masser af arbejdspladser indenfor rækkevidde. Byens situation beskrives som grundlæggende fordelagtig, og teamet forventer, at byen i stigende grad vil udvikle sig som bosætnings-by indenfor dette overordnede arbejdsmarkeds opland.

Også som turistdestination forstås Fredensborg i en regional kontekst, som er destination Kongernes Nordsjælland. Turismemæssigt er det konteksten, som der skal ekspanderes indenfor.

Som strategi har forslaget en klar prioritet om et åbningstræk, hvor man lader infrastrukturen åbne forandringsprocessen: At bruge de 1,8 millioner kroner, der foreløbigt er afsat til at etablere busparkering ved Det Gamle Posthus, for at lede de besøgende gennem bymidten og omlægge infrastrukturen i byen således, at der blandt andet bliver ensrettet kørsel gennem Jernbanegade.

PROJEKTLISTEN UDFOLDER FØLGENDE FORLØB

Jernbanegade ensrettes. Parkeringen sløjfes ved slottet. De eksisterende parkeringspladser i byen, særligt bag biblioteket, genbruges. Der etableres ny belægning, indretning og beplantning af Jernbanegade.

Jernbanegade forlænges mod slottet gennem et forslag om at bebygge med en række byhuse til forskellige turisme-relaterede programmer langs den nordlige del. Dermed bringes handeleggaden og turisterne foran Fredensborg Slot rent konkret tættere på hinanden. Dronning Ingrid's Anlæg nedlægges, og der bygges et nyt besøgscenter, der udover at formidle oplevelsen omkring slottet, også kan være vigtig i formidlingen af Kongernes Nordsjælland.

Herudover foreslås det, at forskellige byudviklingsområder aktiveres med byggeri af høj kvalitet, herunder nogle grunde syd for Skipperallé. Bycenteret og den tomme Føtex-bygning foreslås omdannet til DGI-center.

For så vidt angår kulturarv, turisme og detailhandel italesætter forslaget direkte disse gennem projekterne 8, 9 og 12.

Projekt 8 og 9 handler om at ændre turisternes besøg fra kun at besøge Fredensborg Slot og park til også at besøge hele området, som det hedder. Ambitionen er, at Fredensborg skal vokse sig til en STOR oplevelse af kultur og rekreation. Som redskab til at nå dette, foreslås det, at der udarbejdes en turismestrategi, som faktisk også ses som en bosætningstrategi. Centralt i strategien er, at det skal handle

om kvalitet og intensivering af den oplevelsesmæssige tæthed, samt at strategien vil kræve tålmodighed.

Et andet centralt element i hele forslaget er etableringen af et VisitorCenter, hvor Dronning Ingrid's Anlæg i dag er beliggende, som skal være bindeled mellem Fredensborg Slot og Jernbanegade. Dette besøgscenter skal ikke alene være et besøgscenter, men også indeholde andre elementer, der kan fortælle om Fredensborg, og som kan trække turisternes blik op mod Jernbanegade.

Centralt i projekt 12 om detailhandlen er ændringen af byens flow ved hjælp af besøgscentret og ændringen af de trafikale forhold i Jernbanegade. Med et nyt og forbedret flow antages det, at detailhandlen ad åre vil få flere og mere købedygtige kunder. I regi af detailhandlen foreslås, at der etableres et stærkt "reason to stay" gennem kvalitet og etablering af et hotel, der kan tiltrække gæster, der efterspørger "det gode liv".

Illustration der viser besøgscenteret. Forslag (2)

Snit. Forslag (2)

Projektet er meget klart fremstillet. Strategien er fokuseret og godt beskrevet både i stemningscollager og diagrammer. Dommerkomiteen finder forslaget, om at sætse meget fokuseret på at opgradere Jernbanegade og koblingspunktet mellem Slotsgade, Slotsforpladsen og Jernbanegade, grundlæggende rigtig.

Besøgscenteret er et rimeligt bud på en rumlig kobling sammen med plantningen af allé-træer og en ny belægning på Jernbanegade for blandt andet at skabe flow.

Forslaget rejser dog også en række ubesvarede spørgsmål: Er det rigtigt at bygge nyt, når der er flere tomme bygninger i midtbyen? Vil bygningen ikke bare genskabe barrieren, og hvordan opleves rummet bag bygningen i relation til Den gamle Biograf og Langedam? Det er dog dommerkomitéens vurdering, at på trods af usikkerhed om den konkrete udformning, er ideen om rumligt og programmatisk at styrke koblingspunktet med en direkte turistrelateret funktion, som kan introducere Jernbanegades kommercielle identitet, interessant som en fysisk og meget direkte oversat strategi om at styrke koblingen mellem slotsturister og by.

Ligeledes er ideen om at skabe et ankerpunkt ved det tidligere Posthus med busparkering også et effektivt greb, som er foreslået af flere.

For så vidt angår turisme har forslaget en meget klar tankegang med et ret enkelt greb. Det er rigtigt set, at der skal "noget" til for at trække turisterne op imod Jernbanegade. Her spiller tanken om et besøgscenter en central rolle, og det er en nytænkning, der kan kombinere flere funktioner og skabe flere komplementerende effekter.

For så vidt angår detailhandlen er der ikke anslag til nytænkning og originalitet – ej heller synes forretningsudvikling at være særligt stærk i forslaget. At detailhandlen kunne tænkes at have følgevirkningsmæssig gavn af det nye flow gennem byen forekommer plausibelt, om end noget banalt.

Turismeperspektivet og oplevelsesperspektivet spiller en særlig stærk rolle i forslaget. Kulturarvstrategien er derimod meget løst beskrevet som noget selvstændigt, og dommerkomiteen havde gerne set denne udfoldet i forhold til den fysiske strategi. Endvidere savnes en stillingtagen til byens mere underordnede men dog på mange måder mere attraktive netværk af stier og passager. Problemstillingen med byens manglende fortælling i byrummet italesættes, men der præsenteres ikke særlige løsningsforslag hertil. Til gengæld er det godt set, at sætte Fredensborg ind i en større turisme- og oplevelsesmæssig fortælling om Kongernes Nordsjælland. Dette synes hensigtsmæssigt især over for busturismen – både krydstogtturisterne og "almindelige" busturister fra ind- og udland.

UDPEGET SOM VINDER

FORSLAG (3) ER UDARBEJDET AF:

Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue
Praksis Arkitekter
Kvorning design & kommunikation
Anja Bach-Jensen, Center for Regional Turismeforskning

■ Forslaget tager grundlæggende afsæt i ideen om en grøn bymidte som kobling mellem slot og landskab, og med kulturarvsformidling som katalysator for udviklingen.

Projektets strategi indeholder tre dele, der beskrives som henholdsvis en fysisk, en digital og en social platform. Det sociale og det digitale igangsættes først, og derefter laves de fysiske ændringer.

Den fysiske strategi består af ideen om at etablere et fysisk sammenhængende netværk af stier, der gør det attraktivt at løbe, cykle og gå rundt. Netværket etableres blandt andet gennem en begrønnings-strategi, mest udførligt beskrevet med eksemplet Rosingsvej som et rum for grøn transformation. Herudover etableres der to akser. Jernbanegade understreges som 'handelsakse' og på tværs af den defineres 'kulturstrøget'.

Jernbanegade, gives prioritet og er den vigtigste i hierarkiet. Den bliver en akse fra Det gamle Posthus, der foreslås som infoportal og busholdeplads. I den anden ende af akse, skabes en 'Folkets Plads' som et nyt og mere formelt byrum foran slottet, hvor Dronning Ingrid's Anlæg nedlægges og ny parkering og afsætningsplads etableres langs Slotsgade. Vigtigt for forslaget er at tydeliggøre og opgradere det blå-grønne strøg ned mod Langedam. Dette greb fremhæver samtidig den gamle biograf som et oplagt ankerpunkt for stedet.

Midt imellem Infoportal og Folkets Plads opgraderes Store Torv gennem et nyt design og en ny programmering, der skaber et mere klart rum for forskellige bylivsaktiviteter, samt et par udeserverings-områder. Der etableres således et byrumshierarki med de tre pladser udspændt af Handelsaksen. Jernbanegade bliver åbnet for trafik som ensrettet sivegade med retning mod slottet.

Konceptplan. Forslag (3)

Skråninger og ørige overskudsarealer begrønnes gennem beplantning - enten som allé- eller klyngebeplantning, så forløbet opleves som en grøn forbindelse og ikke et gråt trafikrum

Fortov og kørebane holdes i asfalt adskilt af en granitkant - et kendt Fredensborg motiv

Centrale overgange markeres med belægningsskift/overflade mønster og evt. grønne portmotiver

Parkeringspladser bearbejdes så de fremstår som frodige lommer gennem beplantning og grønne overflader

Illustration af grønne forbindelser. Forslag (3)

Kulturstrøget fungerer som en tværforbindelse fra Slotsgade til Endrupvej, der skærer handelsaksen igennem ved Store Torv. Kulturstrøget passerer forskellige punkter af kulturhistorisk karakter, og det er en vigtig del af formidlingsstrategien for kulturarven, der i forslaget baserer sig på en kortlægning af byens fysiske strukturelle udvikling og dens forskellige lag. Disse lag søges delvist formidlet gennem kulturstrøget, uden at der dog er en direkte sammenhæng. Forslaget indeholder også et design til en særlig bænk – Fredensborgmøblet –, der skal bidrage til formidlingsindsatsen som en slags markør.

Vigtigt for forslaget er det koncentrationsprincip, som betyder, at de aktive byrum koncentrerer langs handelsaksen. Som en konsekvens af dette princip foreslås bycenteret omdannet til boliger.

Hovedelementet i den sociale strategi er etablering af et 'by-forum' – en samling af interessenter der skal udvikle byen.

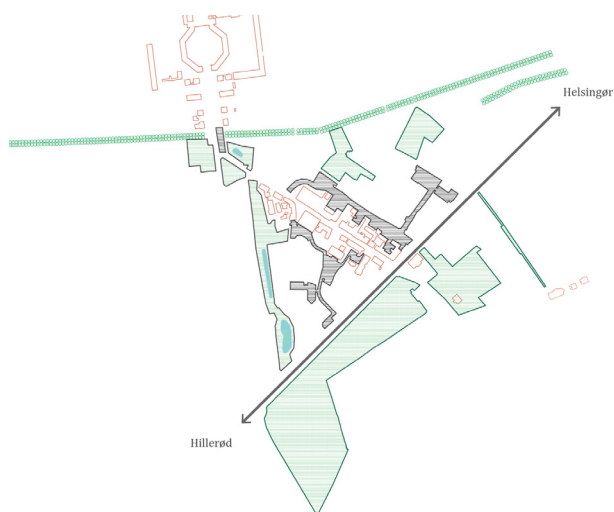
Der foreslås ansat en by-manager. Under den sociale strategi foreslås også at bruge tomme lokaler til events og pop up shops, madmarked mv.

Den digitale strategi har platformene 'Mit Fredensborg' og 'Fredensborg Track'eren' som hovedelementer der skal sikre distribution af viden om aktiviteter og udviklingsmuligheder både til indbyggere og turister.

Et særligt element i forslaget er etableringen af et særligt socialt rum, hvor Fredensborgeren og turisten kan mødes. Dette særlige sociale rum er Det gamle Posthus, og det ses som et nyt formidlings-/samlingssted. Det sociale rum kombineres med et digitalt lag – en stor digital og interaktiv bymodel samt Fredensborg Trackeren.

Projektets grundlæggende arkitektoniske koncept er klart og overbevisende på flere niveauer. Etableringen af en tydelig akse med et klart hierarki omkring tre byrum ses som en styrke. Samtidigt fungerer princippet om at trække Jernbanegade som akse helt op til en mere formel plads i koblingsleddet mellem Slotsgade, Jernbanegade og slot fint. Pladsen kommer til at ligge som et præcist rum i det store grønne forløb fra dalsænkningen og Langedam over mod slotsparken. Den skitserede løsning omkring Store Torv er principiel, men rummer fine ideer. Dommerkomitéen anerkender det greb på løsningen af bycenteret som boligområde som potentielt vigtigt for den koncentrationsstrategi omkring bylivet, som anlægges.

Projektets ideer om relationen mellem kulturstrøg, stinet og kulturarvsformidling er fin, selvom kulturstrøget i sig selv virker for svagt defineret både rumligt og kulturhistorisk oplevelsmæssigt. Derudover savnes mere begrundede koblingspunkter til omgivelserne, således at Kulturstrøget indgår i en større sammenhæng. Bænkens design finder dommerkomitéen meget fremmed for byens øvrige atmosfære og skala,

selvom ideen om et bymøbel er god.

For så vidt angår turisme kan ideen om Byforum og en Bymanager være fin, men der er ikke noget ved den, der er særligt bemærkelsesværdigt eller som relaterer sig specielt til Fredensborg og den øvrige strategi. Forslaget om en Bymanager, der blandt andet fungerer ud fra en salgsvogn, forekommer at være ude af takt med Fredensborgs identitet angående kulturarv og kvalitet. Endeligt finder dommerkomitéen de beskrevne ideer om digitale platforme ikke særligt virkningsfulde i forhold til at skabe en bedre turistoplevelse og en større integration mellem turisme og hverdagsliv.

Kulturarv, turisme og detailhandel synes ikke at være karakteriseret af nytænkning og originalitet, og der mangler forretningsudviklingsforslag, der på overbevisende måde kan transformere Fredensborgs potentiale til konkrete effekter. Kulturstrøget er et udmærket initiativ, der kan bidrage til den samlede oplevelse af Fredensborg, men som enkeltstående initiativ kan kulturstrøget næppe initiere øget omsætning – hverken direkte eller indirekte.

Diagrammer over hovedgrebet ift. fysiske forbindelser. Forslag (3)

FORSLAG (4) UDARBEJDET AF:

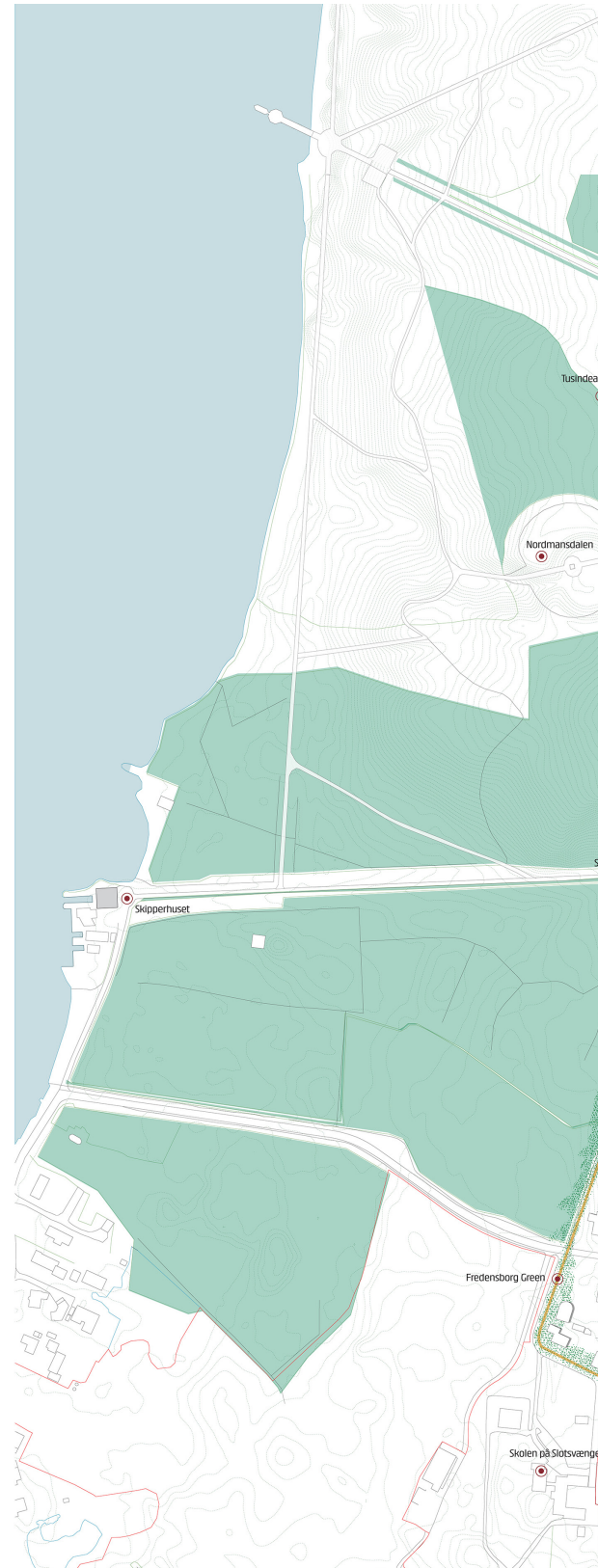
Gottlieb Paludan Architects
GHB Landskabsarkitekter
Manto
Rekommanderet

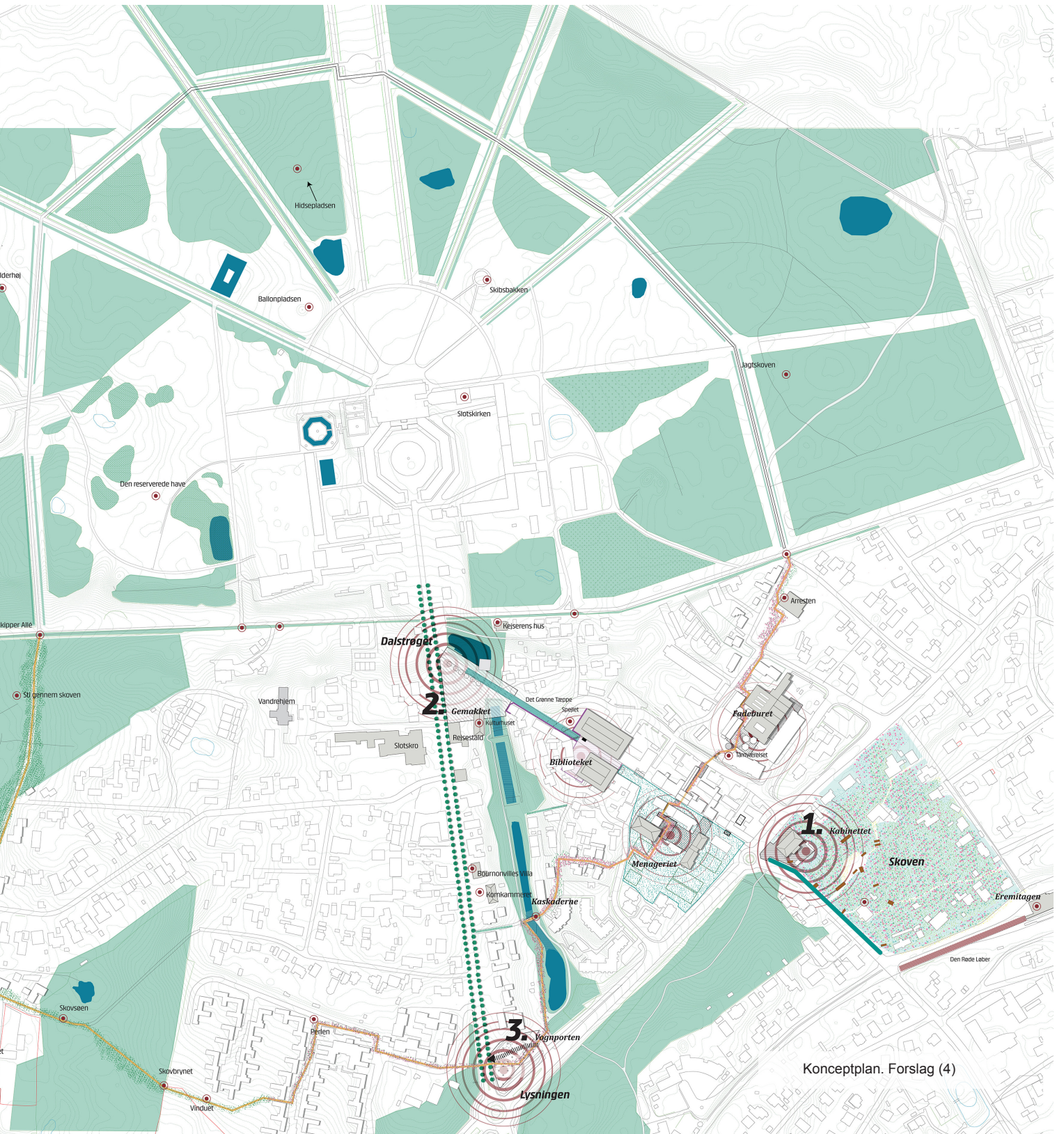
■
Forslagets vision er, med et enkelt strategisk greb, at udviske forskellen mellem turister og borgere, og det peger på at Fredensborg kan tilbyde turisterne et indblik i danskernes hverdagsliv – 'Essensen af Danmark.'
Det beskriver en strategi, der er delt op i 'Rum for handlinger' og 'Organisering af handlinger'. Disse to skal tilsammen lede til 'Oplevelsen af handlinger'.

Som en del af strategien foreslår forslagsstillerne, at de indgår i en omdannelsesproces som kuratorer. I første omgang foreslår de en et-årig proces, organiseret som et forløb med en række delprojekter med projektejere. Årsfristen betyder at der lægges pres på udviklingstempoet, og forslagsstillerne forestiller sig at denne tidsramme dermed kan danne grundlag for et årshjul for aktiviteter i Fredensborg.

Den fysiske strategi kaldet 'rum for handlinger' baserer sig på to grundgreb.

1.
Det ene er at navngive og fremhæve tre markante landskabsrum, som forbindes af en ny rekreativ forbindelse der ligeledes kobler sig på slotsparkens barokke struktur. De tre landskabsrum benævnes 'Skoven', 'Lysningen' og 'Dalstrøget'. 'Skoven' knytter sig til Det gamle Posthus og tænkes som den rekreative grønne lund for byens borgere, 'Lysningen' er byens ankomstrum ved rundkørslen mod sydøst og rummer cykeludlejning, hestevogne og informationsmuligheder. Dalstrøget findes i øst/vest gående retning mellem byen og slottet, og her etableres siddetrin for besøgende.
2.
Det andet greb er, at skabe en række projektrum der delvist knytter sig til de tre ovenstående landskabsrum. Eksempler blandt mange flere er: 'Kabinettet', 'Vognporten', 'Gemakket', 'Fadeburet', 'Biblioteket', 'Menageriet', Eremitagen og 'Arresten'.

Konceptplan. Forslag (4)

I forhold til både kulturarv, turisme og detailhandel kobler forslaget oplevelserne meget tæt til de konkrete rum, som er centrale i forslaget (se ovenfor). Idéen synes at være, at rummene er udgangspunktet for de oplevede handlinger, som det hedder. I forholdet mellem rummene og oplevelserne er rummenes forskellige fortællinger helt centrale i forslaget. Men rummene er ikke alene fysiske rum. De forstås også som digitale rum, som giver nye muligheder for forståelser og fortolkninger af Fredensborg som bosted og slotsby.

I den udstrækning det er muligt at lave personaer på rum, giver forslaget en række konkrete bud på, hvordan hvert rum kunne tænkes at blive oplevet set fra forskellige kulturelle og sproglige ståsteder. På den måde søger forslaget sympatisk at omsætte idéer, rum og handlinger til oplevelser for de, der måtte bevæge sig rundt i Fredensborg.

Hvad angår kulturarv opererer forslaget med en tværgående forbindelse, som skal tilføre byens rum nye kvaliteter og funktioner. Denne tværgående forbindelse giver helt nye muligheder for at forstå den kulturhistoriske kontekst, som Fredensborgoplevelsen også er.

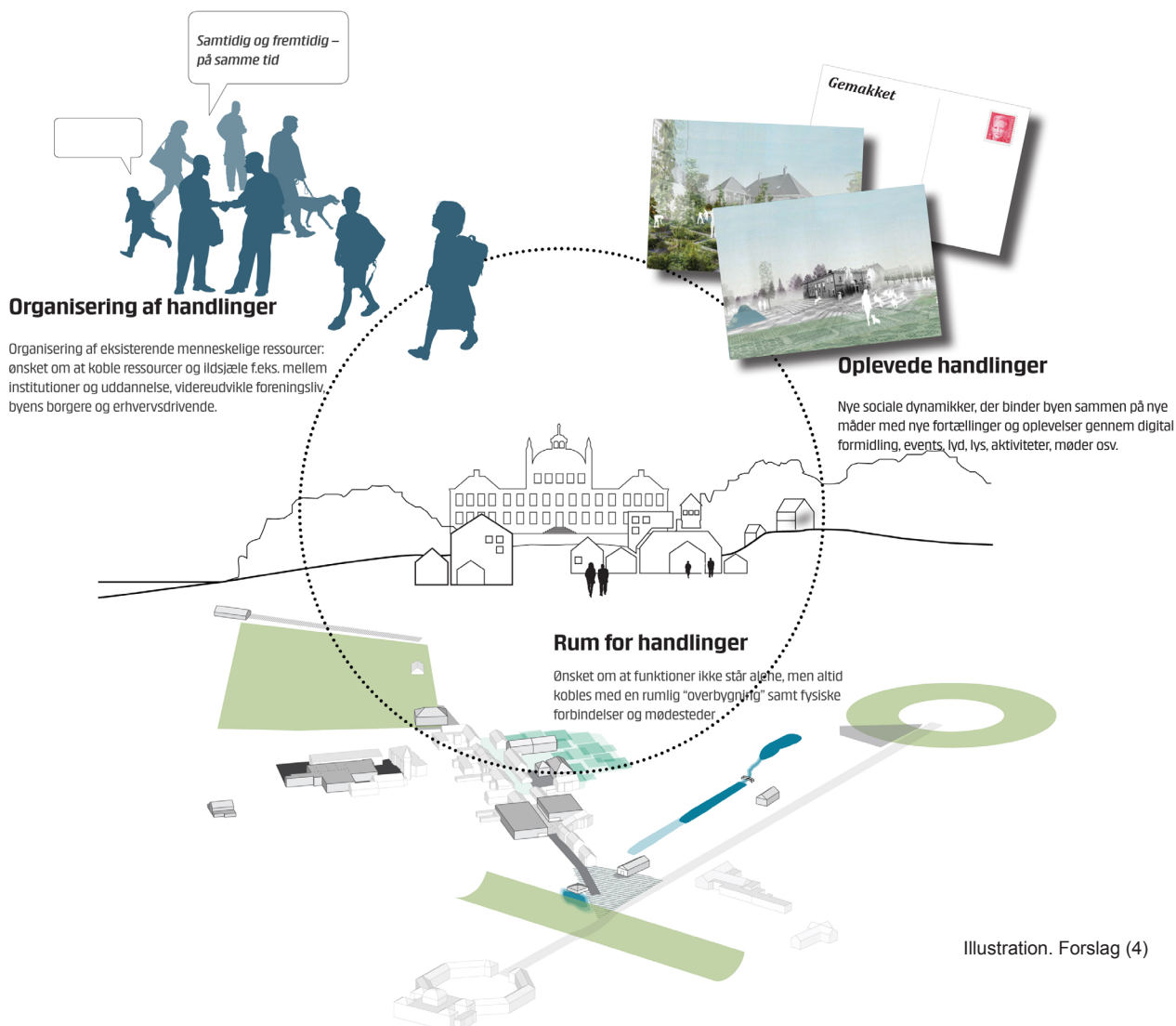

Illustration. Forslag (4)

Dommerkomitéen finder forslaget's fysiske strategi uden klart hierarki. Mange koncepter optræder overlappende, og hvilke initiativer der kunne være vigtigst at starte med er svært at opfatte. Det er nemlig ikke helt klart, hvordan de 8 fysiske nedslagspunkter støtter ideen om de tre landskabsrum som overordnet strategi, og igen hvordan disse som strategi styrker interaktionen og relationen mellem slotsturister og byens hverdagsliv. Generelt virker de fysiske forslag som ukoordinerede. Fx foreslås der 3 kulturhuse primært orienterede mod byens borgere; Kabinettet, Gemakket og Menageriet. Dertil kommer Biblioteket.

Ideen om at omdanne bycenteret til 'fadebur' adresserer ikke rigtigt, at centeret ikke i dag er indpasset i byens naturlige flow, og mange af ideerne forekommer vanskelige at indpasse i en driftsøkonomisk sammenhæng.

Ikke desto mindre er den 'rekreative forbindelse' på tværs gennem byen konkurrencens bedste og mest oplevelsesrige, ligesom den knytter an til Slotsparken på en fin måde. De mange gammeldags navne på steder og funktioner er ganske morsomme, men mangler at indgå i en stærkere og mere meningsfuld sammenhæng.

Det meget lidt beskrevne kaskadeanlæg i hele Langedams forløb vækker dommerkomiteens nysgerrighed, men her mangles en mere uddybende forklaring på elementets form og betydning, ligesom de collage-agtige planudsnit suppleret med 'postkort' er fine, men alt for abstrakte til en egentlig vurdering af den rumlige hensigt.

Når der ses bort fra den foreslåede tværgående rekreative forbindelse, så udfoldes kulturarven, turismen og detailhandlen ikke særligt klart i forslaget. Personaerne eller postkortene står underligt uforklarede og implicitte, og det er vanskeligt at se for sig, hvordan rummene, handlingerne og oplevelserne konkret kan bidrage til turisme og detailhandel. Kulturarven italesættes fint med de forskellige nedslag i form af rum og fortællingerne herom – også selv om det forekommer implicit.

Det må siges, at nytænkning og originalitet og forretningsudvikling med fokus på innovative løsninger i relation til turisme og detailhandel lader noget tilbage at ønske. Omvendt må det siges, at tænkningen med rummene som udgangspunkt for handlinger og nye fortællinger er ret originalt ift. at udfolde kulturarven på nye måder.

Visualisering af lysningen. Forslag (4)

5

76397 EN KONGELIG HVERDAGSBY

Konceptplan. Forslag (5)

FORSLAG (5) UDARBEJDET AF:

Vandkunsten
 Marianne Levinsen Landskab
 Esbensen Rådgivende Ingeniører
 carlberg/christensen
 Anne Tietjen
 Johanne Bugge

■
 Forslaget er baseret på en strategi, som er formuleret på tværs af konkurrencens temaer og er struktureret gennem formuleringerne af vision, strategi og projektlister.

Visionen er at styrke byen som en attraktiv og levende by, at forme den unikke turist-by, at koble byen og slottet og at give plads for kontraster.

Strategien baseres på 4 koncepter, som kan genfindes mere eller mindre udfoldet under de fleste projektidéer i forslaget:

1. Formidling af kulturarv gennem eksempelvis 'Pop-up' udstillinger om byens historie, og udpegelsen af 'Den historiske Rute' fra Slotsgade til Skipperalle og krydser Jernbanegade ved Lille Torv. Ruten markeres undervejs af rosenporte.
2. Moderne kultur- og byliv styrkes gennem udvikling på basis af eksisterende initiativer og foreningsaktiviteter.
3. Detailhandelen samler kongelige hofleverandører i Jernbanegade, for således at koncentrere og specialisere handlen i et bycentrum, som i fremtiden også favner både Rosingsvej, Bycenteret transformeres til et sted for byens unge.
4. Turisme, hvor der fokuseres på et stærkt og helhedsorienteret brand. Det er udgangspunktet, at turismen i Fredensborg skal give turisterne en helhedsoplevelse af byen. Særligt i strategien står, at der skal arbejdes med genkendelighed og kvalitet. Dette sikres blandt andet gennem arbejdet med "en royal oplevelse" via forestillingen om en hel by af kongelige hofleverandører. På den måde samles turismen i et nyt bybrand med formidling af den fælles historie.

Ideens fysiske form manifesteres gennem tydeliggørelsen af Jernbanegades akse mellem Fredensborg Slot og det nye 'Borgerhus' i Det gamle Posthus. Rummet foran slotspladsen berøres blot let med et par træterrasser i forbindelse med den eksisterende cafe og dalsænkningen, og Dronning Ingrid's anlæg bevares. Omkring anlægget anlægges en promenade i slotsgrus. Trafikalt åbnes der op for kørende færdsel i begge retninger af Jernbanegade.

Der præsenteres i øvrigt en lang række projektideer (21!), der er beskrevet relativt præcist, og i forskellige udviklingsfaser: S, M, L, XL, hvor XL typisk er den konkrete realisering af en fysisk forandring. Det er stort og små mellem hinanden. Der er ikke nogen rigtigt store greb, men en masse små og større ideer, der alle må ses som forbedringer, og som også må ses som en del af en samlet strategi, selvom relationen ikke er tydelig, og strategierne kun løseligt defineret. Listen er ikke egentligt prioriteret, men i efterskriftet peges der dog på, at det vigtigste vil være at opgradere området omkring slotsforpladsen.

Rejst plan der viser den historiske rute. Forslag (5)

Forslaget kan beskrives som en art 'akupunkturstrategi' - defineret som en meget sympatisk om end spredt strategi. Fokus er helt klart mere på midtbyudvikling end på 'Slotsbyen', på trods af de formulerede visioner om styrkelsen af turismen som Fredensborgs særlige udviklingspotentiale, hvilket visionsdiagrammet på side 5 også viser et præcist.

Men der er ikke noget klart arkitektonisk koncept. Visionen rummer fire punkter, der på nær det sidste punkt 'Plads til Kontraster' blot gentager konkurrenceprogrammet.

Rumligt er det meget løst, og det er et problem i forhold til problemstillinger omkring 'wayfinding' og rumlige fortællinger, der skal løses. Det arkitektoniske greb i forhold til mødesteder og koblingspunkter vurderes derfor som noget svagt.

Men der er også en række meget fine ting i forslaget. Bycenter-strategien virker indlevet og Rosingsvejs tiltrængte løft kan imødekommes på flere niveauer. Bycenterets dedikation til ungdommen vinder stor sympati i dommerkomitéen, eftersom man forudser store problemer i fremtiden med at fastholde de unge mennesker i byen. Det har forslaget godt fat omkring.

Ligeledes er man imponeret over det meget store og gennearbejdede materiale med de mange handlinger eller småprojekter, der beskrives ud fra S-M-L-XL, ligesom nænsomheden i inddragelsen af Den Gamle Biograf hilses velkommen.

Langedams omdannelse til legeplads blev ligeledes diskuteret, og konklusionen her var at byen i hvert fald mangler steder for børn.

For så vidt angår kulturarv, turisme og detailhandel er forslaget mest originale idé tanken om den royale oplevelse gennem et fælles stærkt brand, der fortæller historien om en hel by af kongelige hofleverandører. Hvis denne idé udfoldes og gennemføres, kunne denne ene idé vise sig at være så stærkt et udgangspunkt, at en stor del af udviklingstiltag i relation til kulturarv, turisme og detailhandel vil kunne følge heraf. Med andre ord ligger der et stort potentiale i at udfolde tankerne om byen af kongelige hofleverandører.

Bortset fra dette synes originaliteten og nytænkningen af især det forretningsmæssige fokus at vige til fordel for andre hensyn.

UNDERSKRIFTER

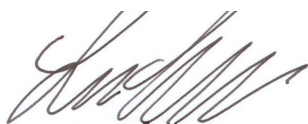
Anne-Mette Gjeraa

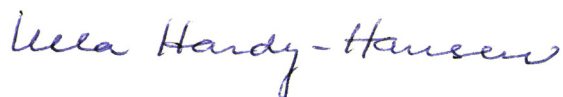
Trine Holmberg

Lars Simonsen

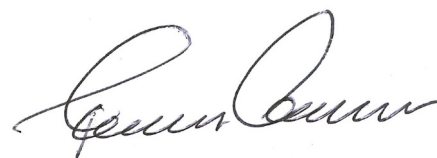
Ulla Hardy-Hansen

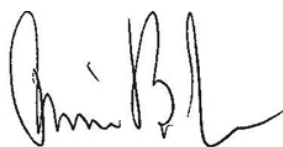
Per Frost Henriksen

Thomas Elgaard

Tinne Borch Jacobsen

Carsten Nielsen

Tom Nielsen

Rikke Juul Gram

Peter Kvistgaard

